

Zpráva z jednání představenstva a valné hromady EurEau konané ve dnech 17.–18. 10. 2024 ve Stockholmu

Úvod zasedání obstarala primátorka Stockholmu Karin Wanngård s prezentací současnosti a budoucnosti Stockholmu v environmentální oblasti. Centrum hlavního města Švédska se rozkládá na 14 ostrovech, které jsou vzájemně propojené. V celé aglomeraci se nachází pouze dvě oficiálně schválená místa pro vypouštění vyčištěné odpadní vody. Karin mezi prioritami zdůraznila nutnost minimalizace dopadů humánní činnosti, působící klimatické změny. Uvedla též klimatické cíle města, kam patří například závazek do roku 2030 provozovat námořní dopravu bez využití fosilních paliv a do roku 2045 využívání 100 % zdrojů obnovitelné energie (jak elektrické, tak i tepelné). Zdůraznila i to, že centrum města je vyhrazeno pouze pro nízkoemisní vozy.

Návazně Henrik Wingfors ze švédské asociace Svensk Vatten provedl prezentaci národního vodohospodářského sektoru a zdůraznil, že Švédska se již bohužel také dotýkají klimatické změny. Konkrétně vodního hospodářství se dotýká celkový růst teploty i změny ve frekvenci a intenzitě srážek. Mezi priority švédského oboru VaK tak patří přizpůsobení se probíhajícím klimatickým změnám. Procento připojení na veřejné vodovody je vyšší než 90 % a v oboru VaK pracuje více jak 6 000 zaměstnanců. Náklady na vodné a stočné na jednu rodinu představují částku mezi 45–125 € měsíčně. Spotřeba obyvatelstva zůstává stabilní na úrovni cca 140 l/os.den. V zemi je téměř 750 úpraven vody a více jak 1 700 komunálních čistíren odpadních vod. Henrik dále zdůraznil, že nejefektivnější cestou recyklace fosforu z odpadních vod je využití čistírenských kalů v zemědělství. Zmínil i aktuální deficit v oblasti investic do vodního hospodářství, který zásadně narostl za předchozí desetiletí a představuje podle výpočtů vodárenské asociace Svensk Vatten 28 mld. korun. Jako v řadě dalších států Evropské unie je bohužel rozhodování o cenách pro vodné a stočné v rukou politiků na úrovni individuálních měst a obcí a zatím tak není možné zajistit dostatečné tempo obnovy, financované z vodného a stočného.

Návazně prezident Par Dalheim představil nové zástupce členských asociací – poprvé se představil Finnur Beck, zástupce islandské asociace Samurka, která zastupuje celý utilitní obor Islandu. Představila se i Ing. Ivana Mahříková, PhD., EUR ING., zástupkyně slovenské Asociácie vodárenských společností a zároveň nástupkyně dlouholetého člena představenstva Ing. Vladimíra Jakuba.

Po schválení zápisu z minulého představenstva a valné hromady byla provedena kontrola akčního plánu představenstva s otevřením bodu jarního zasedání představenstva v roce 2025. Pokračovala diskuze nad složením Evropského parlamentu, který s celkovým počtem 720 europoslanců prošel výraznými změnami. Přesto zůstává středová koalice EPP, S&D, Greens/EFA a Renew Europe s celkovým počtem 454 poslanců jasnou majoritou a je možné tak počítat se zachováním nastaveného trendu v oblasti vodního hospodářství. Zdůrazněno bylo to, že vodohospodářská odolnost se dostala explicitně do strategie Evropské komise, a dokonce do popisu priorit Jessiky Roswall, budoucí eurokomisařky pro životní prostředí ze Švédska.

Navázala zpráva z EU1, která se zpočátku věnovala tématu Bisfenolu-1 (BPA). Zatímco aktuální limit je 2,5 µg/l dle DWD, EFSA snížila doporučenou expoziční hodnotu na 0,2 ng na kg váhy a den. Tato hodnota znamená jasný impuls pro předpokládané promítnutí snížení při další revizi směrnice o pitné vodě. Dalším horkým tématem je ukazatel PFAS. Zde německá agentura pro chemické látky požádala o reevaluaci TFA (trifluorooctové kyseliny) a výsledkem může být dlouhodobě přenesení do konkrétní maximální limitní

hodnoty v pitné vodě. Vzhledem k poslednímu vývoji metodice stanovení PFAS_{celk} je naštěstí velmi nepravděpodobné, že by se TFA dostala do rozsahu stanovení PFAS_{celk}. V oblasti relevantních metabolitů pesticidů požádalo EurEau DG Sanco o stanovisko k aktuálně probíhajícímu procesu stanovení relevance metabolitů pesticidů. Na úrovni členských států je dokončení posouzení a návazná reklasifikace individuálních metabolitů ohromným problémem z pohledu vyvolaného procesu nutné realizace investičního řešení (často zůstává pouze kombinace ozonu + aktivního uhlí, v některých případech dokonce využívání ionexů). Na tématu sjednocení postupu stanovení relevance bude pracovat sekretariát EurEau.

Dalším tématem komise EU1 bylo použití vyčištěné odpadní vody pro nepřímé doplňování podzemních vod a návaznou úpravu pro výrobu vody pitné. Na rozdíl od bezproblémového schvalování tohoto využití vod ve Španělsku totiž italská asociace eviduje určité procento žádostí o povolení tohoto způsobu nakládání, které nejsou schváleny zejména z důvodu předběžné opatrnosti, nikoliv na základě konkrétního posouzení rizik, a to přestože Evropská komise pro tuto oblast vydala doporučení v rámci rizikové analýzy doplňování zdrojů podzemních vod. Dalšími řešeními problémy na úrovni EU1 zůstává výzkum Le Monde v oblasti PFAS a vyvolané investiční a provozní náklady spojené s odstraněním PFAS (doporučované řešení reverzní osmóza + remineralizace = obdoba běžně využívaných odsolovacích úprav).

Informace z EU2 podala předsedkyně Paula Lindell z finské asociace. Bylo zmíněno, že po předchozím kladném stanovisku Envi výboru byl text schválen na plenárním zasedání Evropského parlamentu v minulém týdnu. Nyní už čeká jen 7. 11. 2024 souhlas Rady EU (případný nesouhlas by musel být kvalifikovanou většinou, což je zcela nepravděpodobné). Dalším tématem je předpokládaná revize směrnice o čistírenských kalech, kde proběhla jednání o budoucnosti směrnice se zástupci Evropské komise. Zatím není jasné, zda bude k revizi přistoupeno či zůstane pouze nepřímá úprava formou zahrnutí požadavků do připravovaného nařízení o oběhovém hospodářství, které by mělo být předloženo do legislativního procesu příští rok.

Oliver Loebel návazně informoval o činnosti ECHA, která aktuálně analyzuje široké spektrum průmyslových aktivit a produktů z pohledu přítomnosti PFAS.

Prezentace pokračovala představením práce komise EU3, kterou obstaral co-předseda Brian Murphy. Data (aktivita data survey) z vodohospodářského oboru, pokrytého členy EurEau jsou aktuálně v plné šíři sbírána 1x za 3 roky a návrh je v zjednodušené podobě data sbírat na roční bázi, kdy dochází v rámci komise k upřesňování terminologie a vhodných indikátorů. Navržený seznam indikátorů bude schválen představenstvem do 2 týdnů od konání valné hromady. Diskuze byla nad indikátory – např. oddělení sběru počtu výústí z oddělovacích objektů na společné kanalizační síti od počtu výústí dešťové části oddílné kanalizace (požadavek Annex 5 novely UWWTD). Dalším přijatým požadavkem bylo doplnění míry jistoty stanovovaných ukazatelů – např. u průměrného věku zaměstnanců VaK se bude s jistotou jednat pouze o odhad. V oblasti ESG reportingu Brian podal informaci o výstupech workshopu EurEau nad tímto tématem, který bohužel potvrdil, že postup v dotčených podnicích VaK se výrazně liší. Vlastní aktivita sběru a reportingu dat navíc zatím neprodukuje žádné hmatatelné výhody pro dotčené podniky.

Byla podána informace o proběhlém semináři a návazných setkáních pracovní skupiny Evropské komise k recyklaci vody v červnu, září a říjnu letošního roku, kdy hlavní práce směřuje k zpracování metodiky návazného vyhodnocování realizovaných opatření. Schválen byl návrh na spojení pracovních skupin pro Rámcovou vodní směrnici a Znečišťující látky, které se významně prolínají.

Alain Gillis podal informaci o sektoru VaK v Belgii, kde průměrná cena V+S je 5,65 €/m³. Přestože je nastavena politika promítání plných nákladů do cen pro vodné a stočné, úroveň investic v posledních 10 letech je zcela nedostatečná a zdaleka nepokrývá odpisy z majetku VaK. Návazná prezentace italského oboru VaK se soustředila na obdobné téma – díky změně regulace od roku 2010 a nastavení státní podpory sektoru (roční podpora aktuálně v roční výši 1,2 mld. €, trvá do 2026) došlo k dramatickému nárůstu objemu investic do majetku VaK mezi roky 2016 a 2023 (hodnota majetku VaK vyrostla z 12,8 bil. € na 20 bil. €). Města a obce jako vlastníci majetku VaK musí povinně predikovat, promítat a zpětně vyhodnocovat podíl z vodného a stočného i podíl z vlastních (přímých – veřejných) investičních zdrojů, který je využíván pro investice. Problémem pro obor je politická nechuť zvyšovat ceny pro vodné a stočné, což znamená (bez započtení vlivu novely UWWTD) od roku 2026 očekávaný nedostatek investičních prostředků ve výši 2 mld. €/rok. Slovenský obor VaK představila Ing. Ivana Mahríková, PhD., EUR ING., která prezentovala narůstající a ohromný problém, který představuje nemožnost díky nevhodné centrální cenové regulaci ze strany Úradu pre reguláciu sieťových odvetví ÚRSO generovat investiční zdroje pro existující majetek a již vůbec pro majetek, který byl zbudován ze zdrojů Evropské unie. Celkové manko každoročně narůstá a přesahuje 5 mld. €. S ukončením čerpání zdrojů Evropské unie, tak čeká Slovensko velmi neradostná situace, zvláště pokud budou muset být investovány projekty, reagující na změny, určené v novelách DWD a UWWTD. Švédská asociace představila financování vodohospodářského sektoru, který je cenově regulován na úrovni měst a obcí. Rozdíly v cenách pro vodné a stočné jsou dramatické – až 500 %. V cenách není možné vytvářet zisk a oproti každoroční potřebě investic ve výši 3 mld. € vzniká trvalá roční „mezera“ ve výši více jak 1 mld. €, která se postupně akumuluje a dochází tak k zastarávání majetku. Obor VaK ve Švédsku očekává další vyvolané investice do roku 2040 ve výši 56 mld. € (zejména vyvolané požadavky DWD a UWWTD), které nejsou zatím nijak pokryty. Narůstá také zadlužení jednotlivých měst a obcí, které v případě nutných investic do VaK využívají externí financování. Dalším zmíněným problémem je fragmentace provozu oboru, kdy absolutní většina provozovatelů VaK nedisponuje odbornými pracovníky.

Dalším bodem jednání bylo plnění rozpočtu 2024 a návrh rozpočtu na rok 2025, který již odráží zvýšení personálních nákladů o nového zaměstnance (legislativní manažer, původem ze Slovinska) i organizační náklady, spojené s oslavou 50. výročí EurEau. Bylo vyhověno žádosti Asociácie vodárenských společností o jednoroční odklad navýšení ročních poplatků v návaznosti na schválenou strategii poplatků na předchozí valné hromadě.

Další jednání představenstva a valné hromady je plánováno v Bruselu při příležitosti oslav 50. výročí EurEau ve dnech 22.–23. 5. 2025.

Ing. Ondřej Beneš, Ph.D., MBA, LL.M., člen představenstva EurEau a SOVAK ČR
Zástupce SOVAK ČR v EurEau

SOVAK ČR je spolkem sdružujícím právnické a fyzické osoby, činné v oboru vodovodů a kanalizací pro veřejnou potřebu a sdružuje subjekty, jejichž hlavním předmětem činnosti je zajišťování zásobování vodou nebo odvádění a čištění či jiné zneškodňování odpadních vod, a to jak z hlediska provozování a spravování, tak z hlediska vlastnictví, rozvoje a výstavby. V současné době má SOVAK ČR 114 řádných členů a 133 členů přidružených. Řádní členové SOVAK ČR v České republice zásobují kvalitní pitnou vodou přes 9,1 mil. obyvatel, odvádějí odpadní vody pro 7,8 mil. obyvatel a téměř 99 % těchto odpadních vod čistí.